

(Folytatás az 1. oldalról.)

vács Ádám is jelen volt. A megnyitó szavait követő fogadáson kerítettem alkalmat arra, hogy az igencsak sok vihart megélt Celladamról kérdezzem.

— Mindenekelőtt arról; mi a sorsa a Celladam-injekciónak, aminek a hírek szerint klinikai kipróbálása elkezdődött?

— A Celladam elindult a törzskönyvezési pályán, klinikai kipróbálása tart. Tudomásom szerint az eddigi eredmények megerősítik, amit mi is feltételeztünk. Azok között a készítmények között, amelyeket a jelenlegi onkológia — rákgógyítás — használ, ez a szer előkelő helyen van. Szakmailag túl sok akadály tehát nincs a Celladam gyógyszer-törzskönyvezése előtt. Várhatóan két éven belül megtörténik. El kell mondanom azonban, hogy sok visszaélésről, szá-

bálytalanságról, méltánytalanságról értesülök azoktól a betegektől, akik felkeresnek.

— Segíteni most már nem tud rajtuk, hiszen olyan megállapodást kötött, miszerint a szer klinikai kipróbálásának kezdetétől önként nem adják tovább a Celladam-injekciót a betegeknek. Ez egyben azt is jelenti, hogy az új rákos betegeket ez az egyezmény elzárja a Celladam-injekciókúra lehetőségétől.

— Jómagam etikailag semmit nem tartok elfogadhatónak, ami bárkit is megfoszt a Celladamtól, amelyről bizonyított, hogy semmilyen káros hatása nincs. A szerződés azonban engem is kötelez. Pontosan azért szeretném a laboratóriumi szűrőhálózatot megerősíteni, hogy ezen keresztül majd elérhessük a betegeket.

(kalocsai)

Csernobil — ma is tragédia

A nemzetközi közösség segítségére van szükség a csernobili katasztrófa következményeinek felszámolásához, s a sugárzszennyezett térséget környezeti katasztrófa sújtotta térséggé kell nyilvánítani — hangzott el a csernobili tragédia negyedik évfordulóján tartott, kedden befejeződött kijevi tudományos tanácskozáson.

A tudósok elsősorban arra keresték a választ: milyen hatást gyakorol az emberek egészségére a hosszú ideig tartó, kis dózisu ionizáló sugárzás. Attétkintették a Dnyeper vízgyűjtő területének sugárzási helyzetét rögzítő megfigyelési rendszer kiépítését, továbbá megvitaták a mezőgazdasági tevékenységnek a fertőzött területeken történő folytatásával és az épületek sugármentesítésével összefüggő kérdéseket.

Elhangzott, hogy Ukrajna számos körzetében, így a kijevi, a zsitomiri és rovni terület több járásában a sugárzás következtében megváltoztak a talaj tulajdon-

ságai, s ennek következtében a cézium 10-100 gyorsabban kerül a mezőgazdasági termékekbe. Ezért nincs garancia arra, hogy az ezekről a területekről származó hústermékek szennyezettsége nem haladja meg az ideiglenes normákban meghatározott értéket, s ezért a szakemberek javasolták, hogy helyezték hivatalosan hatályon kívül a talaj szennyezettségéről 1986-ban készült térképeket.

A nukleáris szennyezettség mellett számos térségben súlyos gondot jelent az erőműbaleset következtében a reaktorból kikerült nehézfémelek, így az ólom, bárium és a lantan által okozott szennyezés, amely a sugárzással együtt korábban sehol sem tapasztalt helyzetet teremtett, ami miatt a szakemberek szerint olyan környezeti katasztrófa sújtotta térséggé kell nyilvánítani az érintett területeket, ahol komoly kockázatot jelent a lakosság egészségére a szennyezettség mértéke.

Újabb Springer-lap

Somogyi Hírlap címmel új napilap jelent meg szerdán reggel Somogy megyében. Nem egyszerű névcsereéről van szó, noha az új lap munkatársi gárdája és olvasótábor a lényegében változatlan maradt. A szerkesztő-

ség dolgozóinak — az újság politikai függetlenségének korábbi deklarálása és hosszú belső viták után — többsége úgy határozott, hogy megváltik korábbi lapgazdájától, az MSZP-től, és ennek megyei kiadványátat-

tól. Ezzel egy időben munkát vállaltak az Axel Springer-Budapest Kft. által alapított új lapnál.

A 60 ezer példányszámban megjelent Somogyi-Néplap a nyereséges megyei újságok közé tartozott, így az önálló vállalkozássá alakulás lehetősége is felvetődött. A szerkesztőség azonban csak egy tökéletes laptulajdonossal vélte megvalósíthatónak a

több évtizedes műszaki-technikai elmaradás fel-számolását, az újságkészítés általános feltételeinek javítását, a nyomdakapacitás bővítését. A Springer által kínált lehetőségeket — az új lap beköszöntő vezércikében leírtak szerint — az olvasók igényeinek teljesebb, színvonalasabb ki-elégítése érdekében szeretnék kamatoztatni.

Fuvarozói engedélyek újraosztása

A nemzetközi közúti fuvarozáshoz szükséges engedélyek átcsoportosításában, és a tartalékkéret elosztásában megállapodtak a Közlekedési, Hírközlési és Építésiügyi Minisztérium képviselői, valamint a fuvarozók érdekvédelmi szervezetei.

A KÖHÉM tájékoztatása szerint az egyéni és társas vállalkozók igényeinek ki-elégítésére a nagy fuvarozó-vállalatoktól csoportosították át engedélyeket. Ugyanakkor arról is intézkedtek, hogy ebből a keretből valamennyi, érvényes szerződéssel, illetve előszerződéssel rendelkező társas és egyéni vállalkozó kapjon. A rendkívüli mértékben megnövekedett nemzetközi közúti

fuvarozási igényekre tekintettel egy független bizottság megbízást kapott az engedélyelosztás rendszerének felülvizsgálatára.

Mindezek ellenére a lépések csak átmeneti megoldást jelentenek, ugyanis változatlanul fennmarad a feszültség a külföldre szülő fuvarengedély-lehetőségek és a hazai fuvarozói igények között. A tartós megoldást a koncesszió szerinti nemzetközi fuvarozás bevezetése jelenti majd. A minisztérium ennek elveit május 31-éig alakítja ki és bocsátja az érdekeltek közötti vitára. Ebben a munkában a napokban megalakult Közüti Közlekedési Kamara, a fuvarozók önkormányzati szerve is részt vállal.

MSZP-tisztségviselők

A Magyar Szocialista Párt országgyűlési képviselőcsoportja szerdai ülésén kialakította teljes vezetőségét.

Eszerint a korábban frakcióelnökként megválasztott Pozsgay Imre mellett a titkári funkciót Vastagh Pál, a párt országos elnökségének tagja látja majd el.

A frakció vezetőségének további három tagja Daróczy Zoltán, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem rektora, Gál Zoltán belügyminisztériumi államtitkár, a tárca megbízott vezetője és Pál László ipari államtitkár.

Észtország renitens

Észtország Moszkva utasítása ellenére változatlanul szállít árukat Litvániának — erről döntött az észt minisztertanács.

Az MTI moszkvai irodáját az ETA észt hírgyűnkötség szerdán úgy tájékoztatta, hogy a szovjet vasúti minisztérium hosszú árulást tartalmazó utasítást küldött az észt államvasútnak, megtiltva a felsorolt áruk Litvániába történő szállítását. Az Edgar Savisaar vezette észt kormány viszont úgy foglalt állást, hogy az észt vállalatoknak

teljesíteniük kell szerződésben vállalt kötelezettségeiket, s ezért folytatni kell a szállításokat. Amennyiben lehetetlenné válik a vasút használata, az árukat közúton szállítják.

Lettország — amely Észtország és Litvánia között fekszik — egyelőre nem foglalt állást az áruszállítások leállításának kérdésében, de a három balti köztársaság kibontakozóban lévő politikai és gazdasági szövetsége valószínűsíti, hogy Riga is segíteni fogja Vilniust.

Szociáldemokrácia 2000

Az SZDP szegedi szervezete a következők közlésére kérte szerkesztőségünket:

A magyar társadalom túljutott egy történelmi korszakon. Az új korszak tényleges kezdetét a lezajlott parlamenti választások jelentik. E változásokon — valamilyen, szociáldemokrata érzelmű magyar állampolgár mély megdöbbenésére — nem jutott szociáldemokrata párt a Parlamentbe. E tény jelenti-e azt, hogy Magyarországon nincs jövője az európai értelemben vett baloldálnak? Igaz lehet-e, hogy csupán a hideg liberalizmus, a tulajdonosi gőg és a nemzeti pöffeszkedés válnak a jövőbeli magyar politikai élet jellemzőivé?

A válasz természetesen: nem! A parlamenti pártok egy része baloldalinak nevezi magát: nem csupán a kommunista mítosztól még nem teljesen elhatárolódó MSZP, hanem — erőteljes liberális frakciója ellenére — az SZDSZ, sőt a szociális törődés elvét hangsúlyozó KNDP is. Az MDF szociális piacgazdaság-elmélete, a Fidesz szociális érzékenysége és a kisgazdák kisember-centrikussága is azt mutatja, hogy a baloldali értékek befogadása mindenütt erőteljes.

Létezik-e baloldal a szociáldemokrácia nélkül? Szavakban ma még talán igen, de a szociáldemokrata politikai elemek rövid időn belül elő fognak bújni a legtöbb pártképződményből.

Mit tehetnek akkor és addig azok, akik magukat szociáldemokratáknak tekintik az országban? Kétségtelen, hogy a mintegy egy esztendő óta (a belső vívmányok ellenére is) újból tevékenykedő és most választási vereséget szenvedett Szociáldemokrata Párt — ha ezt fővállalja, és képes szakítani eddigi, tévesnek mondható politikai stílusával — még ebben a helyzetben is természetes erjesztője és összefogója lehet annak a folyamatnak, amelynek során a látens, rejtett szociáldemokrata gyökerű politizálás a néven nevezett szociáldemokráciáig eljut.

A hazai szociáldemokráciának ma ahhoz, hogy számottevő tényezője lehessen a politikai átalakításnak, mindent előről kell kezdenie. Létre kell hozni egy olyan mozgalmat, amely néhány éves fejlődés után a magyar politikai élet figyelmén kívül nem hagyható erejévé válhat.

A szociáldemokrácia jövőjét szem előtt tartva, az SZDP szegedi szervezetének tagjaiként, kezdeményező szándékunkat hozzuk nyilvánosságra a »SZOCIÁLDEMOKRÁCIA 2000 MOZGALOM« elindítására. Főhívással fordulunk minden magyarországi szociáldemokratához, szociáldemokrata érzelmű, baloldali állampolgárhoz, hogy — pártállástól, illetve párttagságtól függetlenül — csatlakozzon mozgalmunkhoz!

A »SZOCIÁLDEMOKRÁCIA 2000 MOZGALOM« az európai szociáldemokrácia alapértékei: a szabadság, az igazságosság és a társadalmi szolidaritás elvei alapján állva kíván közös fórumot adni mindazoknak, akik hisznek egy szociáldemokrata alternatíva lehetőségében Magyarországon, és ennek valóra váltásáért — e mozgalom támogatásával — tenni is kívánnak.

Vázlatos programnyilatkozatunkat rövidesen közzé tesszük. Részletesebb programtervet csupán később, a mozgalom szélesedő erejére támaszkodva kívánunk kidolgozni. A közeljövő a mozgalom számára a csöndes önszerveződés folyamata lesz. Első nagyobb szabású rendezvényeinket az év második felében kívánjuk megtartani. Külön készülünk a magyarországi szociáldemokrata mozgalom elindulásának ez év végén sorra kerülő centenáriumára.

Barátaink, szociáldemokraták! Gyűjtsünk erőt! Keresünk meg szövetségeseinket! Mozduljunk el egymás felé! Van kiút, és van jövő! Várjuk csatlakozásokat! A »SZOCIÁLDEMOKRÁCIA 2000 MOZGALOM« már 2000-re győzhet!

A csatlakozási szándékot az alábbi címen lehet jelezni: »SZOCIÁLDEMOKRÁCIA 2000 MOZGALOM« szervezőbizottsága, Székely Zoltán szervező, Szeged, Rózsa Ferenc sugárút 9. 6726.

Szeged, 1990. április 25.

A jobboldaliság világa, avagy maszk az arcon?

A parlamenti választások után természetes a törekvés a győztes párt várható irányvonalának behatárolására. Így szinte közhely márr, hogy az MDF sikere egy jobb—jobbközép, keresztény—nemzeti, konzervatív kurzusnak nyitott kaput. Még a Fórum vezetése is „jobbközép” jellegűnek tartja saját pártját. Legutóbb éppen Bíró Zoltán, az MDF — Szegeden oktató — ismert politikusa nyilatkozta azt, hogy „az MDF ma az én izlésemtől jobbra áll”.

Sajnos, az állampolgárok mindaddig nem kaptak közelebbi ismereteket a győztes párt vállalt jobbközép jellegéről. Pedig, a félreértések elkerülése és a féltekék eloszlátása végett, szerencsebb lenne, ha az MDF vezéralakjai (akár szegedi képviselői) fejtenék ki, hogy mennyiben és miért tekintik magukat jobboldali politikusként, pártjukat jobbközép szervezetnek.

Mivel a jelen helyzetben még kalandorságnak tartanánk bizonyos jelenségekből és megnyilatkozásokból messzemenő következtetéseket levonni, vagy találgatásokba bocsátkozni (gyúanyag-gal szolgálja a politikai harc-hoz), hasznosabb, ha betekintést nyerünk a jobboldaliság világába.

A jobboldaliság nyíltan vagy burkoltan vállalt, klasszikusnak mondható „értékei” a demokraciellenesség, az egyenlőtlenségek természetessége és szükségessége, a hierarchia- és a te-

kintélyelvű gondolkodásmód. Az elkötelezett jobboldaliak szemében a társadalom ideális és hatékony megszerveződésének feltétele egy — többé-kevésbé elkülönült — vezető elit megléte, mely elit (hatékony) tevékenységét a demokrácia hiánya, vagy korlátozása biztosítja. A demokrácia azért szálka a jobboldal szemében, mert eredendően bizalmatlanok (az általuk hiányos műveltségük és szükséges tudással sem rendelkezőnek tartott) tömeg politikai és közszereplésével szemben. Bizalmatlanságuk az emberek általános megítélésében is jelentkezik, amennyiben szükségesnek tartják az önérdékeiket követő és mindenféle negatív tulajdonságokkal terhes emberek „megzabolázását” — az elitek irányított, elkülönült állama által. Ez az állam tekintélyelvű állam: elsődleges feladata érvényesíteni a társadalomban a Tisztelet, a Fegyelem és a Rend elveit. A fogvatartások érvényesítése miatt a tekintélyelvű jobboldal a parlamentáris demokrácia különböző intézményeiben a társadalmat veszélyeztető anarchia és szabadság félszékét látja.

A parlamentarizmus bírálata ezért meghatározója a társada-

lomról alkotott jobboldali, tekintélyelvű elképzeléseknek.

Szélsőséges esetben a jobboldal elgondolásai diktatúrákban, vagy totális államokban (nácizmus, sztálinizmus, fasizmus, rendi-korporatív állam) öltenek testet. Ebben az esetben döntő szerep jut az erőszakszerveknek (hadserg, rendőrség), s az Akarat és Erő eszméje segítségével a tekintélyelvűség parancsurálombá (jobb esetben látszatdemokráciába) csap át.

A radikális szélsőjobboldallal szemben a mérsékelt jobboldal, a tulajdonképpeni „jobbközép” elfogadja a polgári demokrácia politikai berendezkedését és a hatalmi ágak elválasztását, de nagyobb jelentőséget tulajdonít a végrehajtó hatalomnak (kormányzat, államigazgatás, erőszakapparátus), informális érdekek és hatalmi kapcsolatoknak. Szívesen fogadja a Rend, a Biztonság és a Stabilitás érdekében jog- és szabadságkorlátozó intézkedéseket. Könnyebben hajlik az általa deviánsnak, fegyelmelzetlennek titulált állampolgárok intézményesített és tetszesszerű kiterjeszthető ellenőrzésére, vagy a rakoncátlan sajtóorgániumok megrendszabályozására.

A mérsékelt jobboldal felvilágosultabb áramlatai vonzódnak a szélsőliberális gazdaságpolitikai eszközök alkalmazásához (itt a jobboldaliság a szociális igazságossággal szembeni érzéketlenségben jelentkezik), melyre jó példa a brit konzervatívok által forszírozott „fejadó”.

Míg klasszikus értelemben véve a jobboldaliság antidemokratikus és antiliberális beállítódást tükröz, addig a „jobbközép” és „balközép” fogalmaival a liberalizmus két alapvető áramlatát is szokás megkülönböztetni. Ebben az esetben a jobboldaliság a konzervativizmust jelöli, de nem foglalja magába a tulajdonképpeni jobboldal antidemokratikus és antiliberális értékeit. (Normális esetben a baloldal—jobboldal ellentét-pár egymást tagadó értékrendet fejez ki!)

A liberális konzervatívok felfogásának unikuma, hogy ők az egyéni tapasztalatok, szokások, tradíciók, erkölcs, életmód stb. által meghatározott, olyan embernek tartják, aki egyben közösségi lény. Fontos számukra az erkölcs, a hagyományok, a kulturális gyökerek ápolása és tiszteltetben tartása. Ezen a ponton azonban a liberális konzervatívok felfogása könnyen át-

lendülhet a tekintélyelvű jobboldal irányába. A követendőnek tartott értékek, normatívák tiszteletben tartása végül is függetlenedhet az egyénektől és azok önkéntes belátásától, ha a követendő normákat egy személy vagy testület határozhatja meg, vagy teheti akár kötelezővé.

Ilyenkor könnyen válhat a kötelességtudat, az engedelmes-ség és a hűség az állampolgárok legfőbb erényévé, hiszen a hatalom birtokosai az általános eszmények képviselőitől az igazság monopóliumára is törekedhetnek. Ezért az erkölcsi normák betartása a kritikai szellem leépülésével és a személyes tekintély elismertetésével párosulhat. Így fennállhat a veszély, hogy egy egységes közszellemre, magasabb eszmények védelmére hivatkozva lépnek túl a szabadságjogokon, és nyilvánítják társadalom- vagy közösségellenesnek a politikai ellenfelet.

Egységet és közös akaratot követelhet a jobboldal valláserkölcsei megújodása és nagy, közös nemzeti cél elérése érdekében. Érdekes adalék ehhez Horthy Miklós levele Csernoch hercegprímásnak (aki hit és erkölcs, vallás és tekintély tisztelőjének a lelkekből való kiirtásával vádolta a Tanácsköztársaságot): „A valláserkölcsei alap ... az evedüli bázisa szegény hazánk újjáépítésének”, hiszen „e sönök tűztük ki célul a keresztény-nemzeti eszme megújítását...”

Löffler Tibor